

Zalfpotten

Zalfpotten werden gebruikt door apothekers om de door hen bereide zalf in te bewaren. Het beroep van de apotheker zou te danken zijn aan de mislukte vergiftiging van keizer Frederik II (1194-1250) door zijn lijfarts. De keizer besloot na het incident dat het beter was dat degene die de medicijnen voorschreef, die niet ook zelf mocht maken. In 1240 werd dit wettelijk vastgelegd en ontstond het beroep van apotheker.

Het ambt van apotheker is echter al veel ouder en bestond al in de klassiek oudheid. Met de wet uit 1240 werd de inhoud van het ambt en de wettelijke basis voor het voeren van de ambtstitel 'apotheker' duidelijk geregeld. De toenmalige apothekers bereidden medicamenten die ze aan artsen verkochten en niet aan patiënten. Het onderscheid tussen het ambt van arts, apotheker en kruidenhandelaar was in de klassieke oudheid minder sterk dan later het geval was.

*De Apoteeker.
De drack van Christi bloed, Is kortlyck woort gemoed.*

*Gelyck het Huys der Aaartseny
Voor 't lichaams quaal en kranckheidy,
Soo is, voor al die heyl begeeren,
Terwyl haar't leed der Zielen queld,
Een Winckel, rycklyck toegesteld,
Die word genoemd, het Woord des heeren*

Apothekers hebben van oorsprong een zeer afwisselend beroep en waren lange tijd ook kruideniers. Ze sloten zich dan ook aan in dezelfde gilde. Het beroep van kruidenier was in de oudheid anders dan nu. Hij was oorspronkelijk een groothandelaar in specerijen, verfstoffen en kruidenwijnen. Hij verkocht zijn waren aan zowel artsen als particulieren. Tot aan de zestiende eeuw bezaten de apothekers ook het monopolie op de verkoop van suiker en suikerbroden. Na de ontdekking van Amerika breidde zijn assortiment uit en verkocht hij ook tabak, cacao en kostbare suiker waaruit hij confituren, suikerwaren en koeken bereidde. Suikerriet werd echter massaal ingevoerd, waardoor de prijzen instortten en de bereiding van suikerwerk overging in de handen van de banketsuikermakers. Marsepein kreeg tijdens de middeleeuwen een geneeskrachtig imago door het suikergehalte. In de zestiende eeuw was marsepein dan ook een product dat alleen door apothekers gemaakt mocht worden. Datzelfde gold ook voor tabak dat vanaf de ontdekking werd beschouwd als geneeskrachtig. De apotheker was niet alleen medicijnmaker en -verkoper, maar dus ook handelaar in allerlei levens- en genotsmiddelen. Gemeentebesturen trachten via keuren en stadsfarmacopees invloed uit te oefenen op de kwaliteit van de beroepsuitoefening en via belastingen op de prijzen van geneesmiddelen. De opleiding van leer knecht tot apotheker geschiedde in de apotheek. Na een leertijd van twee of drie jaar kon de leerling, tegen een niet onaanzienlijk

examengeld, examen afleggen, meestal ten overstaan van stadsdoktoren en apothekers. Alle geneesmiddelen, dus ook zalven, werden door de apotheker zelf bereid en bewaard in zalfpotten die niet absorbeerden want daardoor droogden de zalven uit. De potten werden dus aan de binnen en buitenkant geglazuurd. Door de dubbele rand konden ze bovendien goed afgesloten worden door een houten of kurken deksel.